

Misjonarze męczennicy a wolność religijna,
red. W. Cisło, Warszawa 2023 (ss. 186, Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie)

Missionary martyrs and religious freedom,
ed. W. Cisło, Warszawa 2023

PIOTR PIASECKI

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydział Teologiczny, Polska
ORCID 0000-0002-4763-4882

Abstract: The publication's goal is to fill a void by demonstrating the value of missionary martyrdom in the context of the right to religious freedom. Furthermore, the study defends the dignity of Christians and reveals the value of the sacrifice made by the community of believers in every corner of the world, as represented in the martyrdom of missionaries. Martyrdom has been present in the Church as a form of testimony from its inception. However, it is important to remember that it is always the result of abuses of the right to life and the freedom to practise one's faith. The purpose of this publication is to identify the current reference of the martyrdom of missionaries to religious freedom rights, as well as the causes and consequences of violations of these rights, not only by individuals, but also by representatives of various social movements or even state institutions.

Keywords: missionaries; martyrdom; religious freedom; persecution of Christians

Abstrakt: Publikacja ma na celu wypełnienie luki w prezentowaniu wartości męczeństwa misjonarzy w kontekście prawa do wolności religijnej. Ponadto opracowanie to stanowi wyraz obrony godności chrześcijan oraz ukazuje wartość ofiary wyrażonej w męczeństwie misjonarzy, jaką wspólnota wierzących ponosi w każdej części świata. Jako forma świadectwa, męczeństwo obecne jest w Kościele od samego początku chrześcijaństwa. Jednak dzisiaj należy nieustannie przypominać, że stanowi ono zawsze konsekwencję łamania prawa do życia i swobodnego wyznawania własnej religii. Publikacja zawiera określenie aktualnego odniesienia męczeństwa misjonarzy do praw wolności religijnej, a także przyczyn i skutków łamania tychże praw nie tylko przez jednostki, ale i przez reprezentantów rozmaitych ruchów społecznych czy nawet instytucji państwowych.

Słowa kluczowe: misjonarze; męczeństwo; wolność religijna; prześladowania chrześcijan

Recenzowana publikacja składa się ze wstępu i 10 artykułów, w których autorzy koncentrują się wokół tytułowych zagadnień. Podejmowane w opra-

cowaniu kwestie są niezwykle ważne w kontekście współczesności, szczególnie, kiedy wzrasta fala prześladowań chrześcijan w różnych częściach świata, a także w samej Europie. Stąd potrzebne jest upominanie się o respektowanie w rozmaitych społecznościach prawa do swobodnego wyznawania wiary i wolności Kościoła. Temu wyzwaniu, choć częściowo, wychodzi naprzeciw recenzowana publikacja. Ukazanie w niej wartości świadectwa misjonarzy wzmacnia wiarygodność wiary chrześcijańskiej i samego Kościoła. Opracowanie wypełnia lukę w podejmowanej, określonej w tytule tematyce i jest konieczne jako wyraz obrony godności chrześcijan. Ponadto przybliży wartość ofiary wyrażonej w męczeństwie misjonarzy, jaką wspólnota wierzących ponosi w każdej części świata.

Daniel Jeżak OMI (Instytut Mazenodianum) w swoim tekście usiłuje udzielić odpowiedzi na pytanie, czy każdy prześladowany to męczennik? Ujęcie problemu jest bardzo ambitne. Na kilkunastu stronach Autor podejmuje wiele wątków tego problemu nie tylko na tle chrześcijaństwa, ale i innych religii. Właściwie każdy paragraf artykułu mógłby zostać rozwinięty i głębiej przedstawiony w osobnych publikacjach. Co więcej, Autor stara się właściwie zasygnalizować w swoim opracowaniu istotę problemu. Marcin Wrzos OMI (Instytut Mazenodianum) skupia się na analizie tekstów na łamach „Missye Katolickie” i współczesnych czasopism misyjnych pod kątem informacji o misjonarzach męczennikach. Waler artykułu jest znaczny, gdyż Autor ukazuje w nim, jakie było i jest zainteresowanie oraz jaki dokonuje się za pośrednictwem czasopism przekaz na temat prześladowań i męczeństwa misjonarzy. Książd Michał Kacprzyk (UKSW) w swoich dwóch artykułach prezentuje biogramy polskich misjonarzy męczenników z Afryki i Ameryki Łacińskiej. Artykuły mają waler poznawczy odnoszący się do życia i męczeństwa konkretnych misjonarzy. W podobnym nurcie Barbara Cichorska (UPJPII) przedstawia sylwetki czterech błogosławionych misjonarzy werbiistów, którzy w czasie drugiej wojny światowej ponieśli śmierć męczeńską z rąk niemieckich nazistów z powodu nienawiści do wiary.

Marge-Marie Paas (Catholic Church in Estonia) prezentuje postać jezuity, arcybiskupa Edwarda Profittlicha, apostolskiego administratora Kościoła w Estonii, jako przykład dobrego pasterza dla wiernych lokalnej wspólnoty eklezjalnej, zamęczonego w 1942 r. w Kijowie. Natomiast Marek Rostkowski OMI (Instytut Teologiczny im. Św. Arcybiskupa Józefa Bilczewskiego, Archidiecezja Lwowska) ukazuje w swoim tekście sylwetkę Sługi Bożego, o. Ludwika Wrodarczyka OMI, misjonarza i męczennika z Wołynia, któremu nadano tytuł Sprawiedliwego wśród Narodów Świata. Autor dość szeroko nakreśla kontekst jego męczeństwa i śmierci z rąk ukraińskich nacjonalistów.

Paulina Jabłońska (UKSW) podejmuje temat męczeństwa w odniesieniu do norm prawa kanonicznego regulujących przebieg spraw kanonizacyjnych. Stanowi to cenny wkład w problematykę męczeństwa w jego kanonicznych aspektach. Wojciech Kluj OMI (UKSW) opisuje zbiorowe beatyfikacje i kanonizacje męczenników od czasów Soboru Watykańskiego II. Różnorodność świadków, nie tylko misjonarzy, jako męczenników sugeruje szeroki kontekst fenomenu męczeństwa w posoborowym Kościele. Paweł Szuppe (UKSW) przygotował bibliografię dotyczącą polskich misjonarzy męczenników. Wielowymiarowe zestawienie źródeł to cenny wkład w badaniach nad fenomenem męczeństwa.

Podejmowane zagadnienia istotnie wpisują się w cały kontekst współczesności. Obecnie fala prześladowań chrześcijan w różnorodnych częściach świata i w Europie przybiera na sile. Dlatego potrzebne jest upominanie się o respektowanie w rozmaitych społecznościach prawa do swobodnego wyznawania wiary i do wolności Kościoła. Temu wyzwaniu wychodzi naprzeciw zaprezentowanie w niniejszej publikacji wartości świadectwa misjonarzy, co wzmacnia wiarygodność wiary chrześcijańskiej i samego Kościoła. Wyniki przeprowadzonych badań wypełniają lukę w określonej w tytule tematyce i są wyrazem obrony godności chrześcijan oraz ukazania wartości ofiary wyrażonej w męczeństwie misjonarzy, ponoszonej przez wspólnotę wierzących w każdej części świata. Temat nie był dotychczas tak szeroko podejmowany w systematycznych opracowaniach. Należy zatem jasno określić wielowymiarowy, interdyscyplinarny model świadectwa misjonarzy męczenników w kontekście licznych prześladowań chrześcijan.

Jednak publikacja nie wyczerpuje formalnych znamion monografii. Brakuje opracowań na temat kontynentu azjatyckiego czy nawet północnoamerykańskiego (np. dotyczących Kanady), gdzie przecież Kościół jest programowo i wielowymiarowo prześladowany. Ponadto Europy nie definiujemy jako terenu misyjnego; współcześnie możemy kontynent ten traktować jednak, w wielu zresztą wypadkach, jako „peryferie” Kościoła. Oczywiście nie umniejsza to znaczenia prowadzonych, wielowymiarowych badań w poszczególnych artykułach i ich upowszechnienia w omawianej publikacji. Publikacja stanowi zbiór artykułów skoncentrowanych wokół określonej tematyki, w której przypadku każdy z autorów stosuje własny warsztat badawczy.

Piotr Piasecki OMI – prof. UAM dr hab., pracownik naukowo-dydaktyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (Wydział Teologiczny), autor sześciu monografii oraz kilkudziesięciu prac z zakresu duchowości chrześcijańskiej i misjologii, piotr.piasecki@amu.edu.pl